

Politicians as a part of the information society use social media to promote their ideas, positions, attitude and reaction to the actual issues. The efficiency of social media as a tool of interaction between the audience and the authority is determined by the next factors: the access to the information; the index of the press freedom in the country; emotional and psychological characteristics of the mass audience; the ability to consolidate citizens; the tradition and the culture of communication; political regime and social attitudes; the level of political culture, etc.

In terms of the information transparency in democratic society each individual has the right for own position. Network communication creates such opportunities by means of multimedia technologies. Traditional model of information management transforms into new paradigm of communication which provides direct communication between the society and the authority.

Political culture of young leaders is developed by means of public speeches, open discussion and tet-a-tet communication with people. Visual components (the appearance, the manner to talk and behave, intonation, etc.) and the intellectual level of them have a great impact to their image and future political career.

There is the brief history and the origin of the term debates in the research. Transformation of the TV debates into the convergent communication model is considered in terms of the Parliamentary and the Presidential election in Ukraine and the Presidential election in the EU in 2014. Advantages of the television debates with online broadcast as an innovation on TV production are characterized. Functions of the television debates as a prospective communication model in the information society are determined. The implementation the culture of debates as a traditional tool of political communication with the origin from ancient Athens would lead to the renaissance of democratic values in the whole Europe.

Key words: *network communication, new media, political communication, television debates.*

УДК 323.329.14:044.247(8)

М.Ф. Заболотна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ В ПРОГРАМАХ «ЛІВИХ» ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

У даній статті розглядаються особливості формування інтеграційного курсу в програмах «лівих» партій Латинської Америки. Досліджуються характерні риси «лівих» політичних сил та проводиться аналіз розвитку громадянського суспільства та його взаємодії з політичними партіями. Розглянуто важливість демократичних перетворень для країн Латинської Америки, а також виявлено проблемні та суперечливі питання.

Ключові слова: *Латинська Америка, інтеграція, регіоналізація, політична система, громадянське суспільство, демократія, ЄС.*

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що інтеграція стала невід'ємною частиною світового політичного процесу. На сучасному етапі, інтеграційні процеси відбуваються майже в усіх регіонах світу. Вони можуть носити як політичний, економічний так і соціокультурний характер. В Латинській Америці розвитку регіональної інтеграції приділяється особлива увага. Активізація процесів співпраці в

регіоні на пряму пов'язана з приходом до влади «нових лівих» сил у кінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Вивченням даної теми займалися багато науковців, серед яких: Л. А. Варгас. [1], Є. А. Виноградова [2], А. А. Канунніков [4] та А. Макаркин [5]. Повний огляд суперечливих поглядів лідерів латиноамериканських країн на майбутнє регіональної інтеграції представив у своїй праці Ф. Фуентес [8].

Для повноцінного дослідження даного питання, було розглянуто програми деяких політичних партій країн Латинської Америки та визначено, яку роль займає регіональна співпраця у кожній з них. Це стало можливо завдяки вивченню документів та програм, що розміщені на офіційних сайтах партій [9; 11; 12; 13; 14; 5].

З метою визначення особливості «нових лівих» політичних партій в Латинській Америці, необхідно з'ясувати змістове наповнення поняття «політична партія». У багатьох сучасних наукових працях воно визначається як безперервно діюча організація, що існує як на національному, так і на місцевому рівнях, націлена на одержання і відправлення влади і прагне з цією метою до широкої масової підтримки [7]. Політичні партії являються своєрідним посередником між державою та громадянами.

Політичні та соціально-економічні зміни, які почали відбуватися в державах з приходом до влади представників «нових лівих» сил в Латинській Америці, вплинули на функціонування регіональних інтеграційних організацій. Зміни проявлялися в активній підтримці, збільшенні фінансування та розробці нових програм соціального забезпечення і захисту населення.

При цьому не можна визначати «лівий поворот», як синонімічне явище для всіх латиноамериканських держав.

Латиноамериканські вчені розділяють «нових лівих» на три групи. До першої відносяться «ліві фундаменталісти». Вони сприймають глобалізацію як прояв імперіалізму та виступають за «фронтальне зіткнення». Друга група – «ліві популісти», які пріоритетне значення надають діалогу з електоратом та підкреслюють важливість нового бачення патримоніальної влади, наприклад, у Венесуелі (за часів правління У. Чавеса), Болівії (Е. Моралес). До цієї групи відноситься і президент Перу О. Умала, який розділяє ліво-популістські погляди, є прихильником сильної державної влади та націоналізації. Третя група – це «ліві реформатори», яких ще називають «помірні ліві». Вони не являються антиглобалістами і вважають, що не можна мати ворожі стосунки з правими. Також «ліві реформатори» визнають економічний лібералізм, але при цьому підкреслюють його недосконалість у соціальному плані. До «помірних лівих» відносяться блок «Консертасьон» (Чилі), Партія трудящих (Бразилія), Фронт за перемогу (Аргентина) [6, с. 747-748]. Альваро Варгас Льоса, відомий перуанський науковець, погляди «помірних лівих» називає «націоналістичним популізмом лівого спрямування», та вважає, що вони проводять політику «економічного націоналізму» [1, с. 113-115].

Е.С. Дабагян, співробітник Інституту Латинської Америки РАН, розподіляє «лівих» на ліворадикальних та лівоцентристських. Вони сходяться у відношенні до неолібералізму, точніше його повному неприйнятті. Ліворадикали та лівоцентристи мають різні погляди на ряд питань: засоби проведення соціальних реформ, досягнення стратегічних цілей, практична реалізація планів тощо [3, с. 87-88]. Лівоцентристи сприймають демократію, як основний показник розвинутого суспільства і вважають за необхідне дотримуватись принципу поділу влади та прав опозиційних сил. Ліворадикальні сили негативно відносяться до опозиції і намагаються мінімізувати її вплив, а демократію розглядають як засіб для досягнення мети. Сучасні «ліві» значно відрізняються не тільки ідеологією, але і шляхом отримання влади від тих, які були при владі в Латинській Америці раніше у ХХ ст., (наприклад, лівих, що сформували уряд Альєнде в Чилі у 1970 р.). Раніше «ліві» партії використовували революційні методи

приходу до влади, сучасні представники «лівих» або як їх ще називають «нових лівих» обираються легітимно.

Не дивлячись на певні ідеологічні відмінності всі «нові ліві» підтримують регіональну інтеграцію: як більш радикально налаштовані ліві, які виступають проти неолібералізму, США і підтримують антиглобалізм, так і помірні, які підтримали ідею розвитку глобального співробітництва. Представники «нових лівих» розуміють, що Латинська Америка може самостійно розвиватися і протистояти тиску ззовні тільки завдяки консолідації зусиль усіх держав регіону.

Розвиток регіональної інтеграції є невід'ємною частиною виборчої програми «лівих» партій. У своїй виборчій платформі Фронт за перемогу (лівопероністська політична партія Аргентини) визначає три основні аспекти, що необхідні для нової моделі розвитку. Перші два: політика як інструмент соціального розвитку та зростання економіки держави. Третій важливий аспект - активна участь Латинської Америки в інтеграційних процесах [15].

Представники партії вважають, що посилити роль Аргентини на континенті можливо за допомогою регіональної інтеграції, а співпрацю в Латинській Америці важливо поглиблювати в рамках організацій, таких як МЕРКОСУР і УНАСУР. Таким чином, уряд пропонує «активізувати процес регіонального будівництва, з метою зміцнення незалежності і національного суверенітету і положення південноамериканських націй на світовій арені» [15]. Інтеграція з сусідніми країнами для Аргентини є платформою для просування державних інтересів і демократичних цінностей.

Взагалі Аргентина була тривалий час одним з лідерів регіональної інтеграції. Внаслідок невдалої реалізації неоліберального курсу в Аргентині, який призвів до економічної кризи в країні, лідируючі позиції зайняв представник лівого крила Хустисіалістської (пероністської) партії Нестор Кіршнер. Необхідно відзначити внесок Нестора Кіршнера в розвиток регіональної інтеграції. Він офіційно визнав регіональну політику пріоритетним напрямком для країни. В якості основного методу для вирішення регіональних завдань була обрана діяльність у МЕРКОСУР. Уряд Аргентини активно сприяв розвитку цієї організації. На початку XXI ст. регіональна інтеграція стала пріоритетним напрямом у політиці держав Латинської Америки. За підтримки Нестора Кіршнера відкрилися нові можливості, що дозволяють Меркосур вести рівні переговори з іншими об'єднаннями (наприклад, ЄС). Послідовниця його ідей та наступний президент Аргентини, Крістіна Кіршнер, намагалась втримати політичну рівновагу та забезпечити гармонійний розвиток досить різномірної партії, при цьому будучи лідером лише окремої партійної течії. Вдала дипломатична робота та вміння підтримувати баланс, дали змогу К. Кіршнер декілька разів бути обраною на посаду президента [5] та успішно проводити інтеграційну політику. Однак, на президентських виборах в Аргентині 22 листопада 2015 здобув перемогу Маурісіо Макрі, лідер опозиційної партії «Республіканське пропозицію». Після 12 років правління «лівих» в країні до влади прийшов представник правоцентристів. У майбутньому, питання регіональної інтеграційної політики залишається відкритим. Очевидно, на протязі найближчого часу стане зрозумілим чи відбуваються чи не відбуваються суттєві зміни в політиці регіональної інтеграції чи, можливо, зберігає спадковість в цій політиці держави. У будь-якому разі, аргентинський уряд буде посилювати свої позиції в Латинській Америці, тим самим сприяти зміцненню у світовій політиці.

Майбутнє латиноамериканської інтеграції з точки зору правлячого блоку Перу «Gana Perú» ґрунтується на «глибокій інтеграції Південної Америки з вільним рухом товарів і людей» [11]. Не дивлячись на те, що «Gana Perú» має «ліву» політичну орієнтацію, ідеологічний аспект не відіграє істотної ролі. Уряд Перу виступає за

розвиток регіонального співробітництва через УНАСУР і АСН. Крім того уряд вважає, що «глибока інтеграція» має ґрунтуватися на рівності держав, повазі інтересів і взаємодопомозі.

Правляча політична партія Еквадору «Горда і Суверенна Батьківщина»? (альянс ПАІС) пропонує реалізувати так званий «Проект Громадянської революції», який включає в себе 10 пунктів, серед яких «революція для латиноамериканської інтеграції». В ньому йдеться про те, що регіональна інтеграція повинна розширювати свої межі і охоплювати важливі стратегічні галузі, зокрема енергетику.

Єдина соціалістична партія Венесуели, правляча партія республіки, відстоює власне бачення інтеграції: орієнтуватися потрібно на внутрішньорегіональну співпрацю і позбутися впливу «півночі». Урядом Венесуели було ініційовано створення регіональних блоків, зокрема АЛБА і Петрокарібе [14]. Тільки об'єднання держав Південного конусу може допомогти протистояти економічному тиску з боку США і сприяти незалежному і повноцінному розвитку Латинської Америки.

У Бразилії Партія трудящих зберігає елементи спадкоємності. Традиційний політичний курс Бразилії спрямований на співробітництво в рамках МЕРКОСУР і зміцнення регіонального співробітництва в цілому. Уряд країни називає регіональну інтеграцію одним з найважливіших політичних пріоритетів [9]. Вважається за необхідне розвивати як двосторонній діалог між державами Латинської Америки, так і партнерство в рамках регіональних організацій. Але при цьому, президент Ділма Русеф підкреслює необхідність співпраці також з ЄС, незважаючи на негативне ставлення до цього головного торгового партнера - Аргентини. Бразилія, як і Аргентина, використовує інтеграцію для посилення власного впливу на континенті.

На прикладі вищеперерахованих «лівих партій» стає очевидним закономірне відношення до інтеграції - в програмі кожної з партій регіональна інтеграція займає важливе місце, при цьому акцентується увага на співпраці політичного та економічного характеру безпосередньо між державами Латинської Америки.

Варто відмітити, що не тільки партії «лівого» спрямування бачать в інтеграційному розвитку великі перспективи. Національна Республіканська Асоціація (Колорадо) - права правляча партія Парагваю, виступає «за консолідацію всередині МЕРКОСУР, з його недоліками і перевагами, а також за його гнучкість». Представники партії виступають проти АЛКА, оскільки «АЛКА перетворить міста у величезні ринки для своїх експортних надлишків, які приведуть у підсумку до руйнування місцевої промисловості» [12]. Колорадо закликає до регіонального співробітництва, до рівності між державами і до підтримки демократії. Уряд Парагваю повністю підтримує посилення регіональної інтеграції і протестує проти впливу США в Латинській Америці.

Представники центристської партії Колумбії - «Соціальна партія національної єдності», також підтримують процеси інтеграції в регіоні. Колумбія є членом багатьох латиноамериканських організацій, у тому числі ОАД, Андського співтовариства, УНАСУР. Але при цьому між Колумбією та США також існують партнерські відносини і в 2012 р. було підписано угоду про вільну торгівлю. США надає підтримку в боротьбі з наркоторгівлею і злочинними угрупованнями Колумбії. Уряд Колумбії схвалює «процеси глобалізації, які дають можливості для поліпшення розвитку технологій, науки, освіти і відкривають перспективи співпраці на світовому ринку» [16].

З наведених вище прикладів програм політичних партій можна зробити висновок, що сучасні «ліві», як і «праві» латиноамериканські партії виступають за розвиток інтеграції в регіоні, за зміцнення міждержавного співробітництва в усіх областях. При цьому головною причиною розбіжностей залишається вибір напрямку партнерства: США, ЄС та інших держав або орієнтація на внутрішню регіональну кооперацію. Незважаючи на те, що для Латинської Америки характерна динамічність політичних

процесів, досить часто кардинальна зміна політичних режимів і, відповідно, зміни політичного курсу, головною метою урядів всіх країн залишається зміцнення регіональної інтеграції та ролі Латинської Америки на міжнародній арені.

Не зважаючи на прагнення «лівих» урядів розвивати регіональну інтеграцію, питання про засоби і методи її реалізації викликає суперечки. Як зазначає Карлос Маламуд із університету Торкуадо ді Телла: «більшість конфліктних ситуацій виникає через надмірну роль глав держав у формуванні та реалізації стратегії регіонального розвитку, коли зауваження фахівців і дипломатів не враховується, а рішення приймаються на основі зайвої політизації та імпровізації лідерів країн» [8]. Можна погодитися з думкою К. Маламуда, адже для латиноамериканських країн характерна жорсткість влади та відголоски недавніх тоталітарних режимів, що були притаманні деяким державам регіону.

Дослідженням розвитку інтеграційних процесів в регіоні займається Інститут інтеграції країн Латинської Америки і Карибського басейну (ІНТАЛ), що є підрозділом Міжамериканського банку розвитку. З моменту свого створення в 1965 році, ІНТАЛ сприяє регіональним процесам інтеграції в рамках стратегії Банку. Протягом всього свого існування, ІНТАЛ активно розповсюджує та популяризує знання про важливість інтеграційних процесів. Починаючи з 2000 року Інститут також представляє Секретаріат Комітету технічної координації (ЕТТ) IIRSA, головним завданням якого є сприяння регіональній фізичній інтеграції [10]. Сучасні ідеї, які пропонує втілювати в життя ІНТАЛ, ґрунтуються на укріпленні інтеграційних регіональних стосунків за рахунок інноваційних економічних рішень та широкого використання передових технологій.

Розбіжності в поглядах на майбутнє латиноамериканської інтеграції призводять до дестабілізації регіональних об'єднань. Зокрема це призвело до важкої ситуації в МЕРКОСУР, оскільки суперечності стосуються в першу чергу лідерів блоку - Аргентини та Бразилії. Конфлікти між «лівими» урядами в Латинській Америці негативно відображається на розвитку регіонального співробітництва.

Міжнародний центр дослідження громадської думки «Латинобарометр», кожного року проводить опитування в країнах Латинської Америки. У ньому щоразу беруть участь більше 600 000 чоловік. Стосовно питання демократії, то, в основному, ставлення населення не змінилось починаючи з 1995 р. Виключенням є країни, які на сучасному етапі не можуть зміцнювати демократичні принципи. Наявність великої кількості прибічників демократичних цінностей пояснюється підвищенням рівня освіти населення. Проте, у 2013 р. «Латинобарометром» було оголошено, що майже 56% населення латиноамериканських країн, віддають перевагу демократії [4, с. 33-34].

Дані, наведені центром, яскраво демонструють бажання переважної більшості населення Латинської Америки жити в демократичному суспільстві та підтримують принципи ЄС. Симпатії з боку населення Латинської Америки до євроінтеграції в цілому, свідчать про готовність до формування латиноамериканського громадянського суспільства. На відміну від ЄС, у Латинській Америці є велика перевага - одна мова (у більшості країн офіційна мова - іспанська) [2]. Цей фактор сприяє формуванню громадянського суспільства не тільки в межах однієї держави, але і в рамках всього регіону. Країни ЄС висловлюють ініціативу зі співпраці та підтримки латиноамериканських держав не тільки в соціальній сфері. Діалог між регіонами проходить в рамках саміта ЄС - Латинська Америка. Основними векторами взаємодії залишаються: розвиток і зміцнення регіональної інтеграції, політичне партнерство, торгово-економічне співробітництво та фінансування окремих програм.

Резюмуючи, необхідно зазначити, що латиноамериканська інтеграція є не просто тенденцією, а стратегією регіонального розвитку, яка охоплює всі сфери, зокрема: політичну, економічну, соціальну, культурну та інші. «Ліві» партії, що прийшли до

влади, намагаються розвивати регіональне співробітництво та приділяють велику увагу розвитку демократичних цінностей та соціальній складовій.

Список використаної літератури

1. Варгас Л. А. Популизм возвращается? / Л. А. Варгас // Россия в глобальной полиике. - 2006. - № 2. - С. 106–116 ; Vargas L. A. Populizm vozvrashchaetsya? / L. A. Vargas // Rossiya v globalnoy poliike. - 2006. - № 2. - S. 106–116.

2. Виноградова Е. А. Саммит ЕС - Латинская Америка 2013: итоги и перспективы евро-латиноамериканских отношений [Электронный ресурс] / Е. А. Виноградова – Режим доступа : <http://mir-politika.ru/3363-sammit-es-latinskaya-amerika-2013-itogi-i-perspektivy-evro-latinoamerikanskih-otnosheniy.html> ; Vinogradova Ye. A. Sammit YeS - Latinskaya Amerika 2013: itogi i perspektivy evro-latinoamerikanskih otnosheniy [Elektronnyy resurs] / Ye. A. Vinogradova – Rezhim dostupa : <http://mir-politika.ru/3363-sammit-es-latinskaya-amerika-2013-itogi-i-perspektivy-evro-latinoamerikanskih-otnosheniy.html>.

3. Левый поворот в Латинской Америке: причины, содержание, последствия : ("круглый стол" в ИЛА РАН) // Латинская Америка. – 2006. – №6. – С. 4–27 ; Levyy povorot v Latinskooy Amerike: prichiny, soderzhanie, posledstviya : ("kruglyy stol" v ILA RAN) // Latinskaya Amerika. – 2006. – №6. – S. 4–27.

4. Канунников А. А. Европейский союз – Латинская Америка: экономическое, политическое, социальное сотрудничество / А. А. Канунников. – Москва : Институт Европы Российской академии наук, 2014. – 102 с. ; Kanunnikov A. A. Yevropeyskiy soyuz – Latinskaya Amerika: ekonomicheskoe, politicheskoe, sotsialnoe sotrudnichestvo / A. A. Kanunnikov. – Moskva : Institut Yevropy Rossiyskooy akademii nauk, 2014. – 102 s.

5. Макаркин А. Левая волна в Латинской Америке: левоцентристы и националисты [Электронный ресурс] / А. Макаркин. – Режим доступа : <http://politcom.ru/3846.html> ; Makarkin A. Levaya volna v Latinskooy Amerike: levotsentristy i natsionalisty [Elektronnyy resurs] / A. Makarkin. – Rezhim dostupa : <http://politcom.ru/3846.html>.

6. Окунева Л. С. Бразилия: особенности демократического проекта: страницы новейшей политической истории латиноамериканского гиганта (1960-е гг. – 2006 г.) / Л. С. Окунева ; Моск. гос. ин-т между-народных отношений (ун-т) МИД России. – Москва : МГИМО-Университет, 2008. – 823 с. ; Okuneva L. S. Braziliya: osobennosti demokraticeskogo proekta: stranitsy noveyshey politicheskoy istorii latinoamerikanskogo giganta (1960-e gg. – 2006 g.) / L. S. Okuneva ; Mosk. gos. in-t mezhdunarodnykh otnosheniy (un-t) MID Rossii. – Moskva : MGIMO-Universitet, 2008. – 823 s.

7. Политические партии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.grandars.ru/college/sociologiya/politicheskie-partii.html> ; Politicheskie partii [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://www.grandars.ru/college/sociologiya/politicheskie-partii.html>.

8. Фуентес Ф. Разногласия лидеров Латинской Америки [Электронный ресурс] / Ф. Фуентес – Режим доступа : <http://inosmi.ru/world/20150602/228362341.html> ; Fuentes F. Raznoglasiya liderov Latinskooy Ameriki [Elektronnyy resurs] / F. Fuentes – Rezhim dostupa : <http://inosmi.ru/world/20150602/228362341.html>.

9. A política internacional do Partido dos Trabalhadores: da fundação à diplomacia do governo Lula [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0104-44782003000100008.

10. Banco Interamericano de Desarrollo [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.iadb.org/es/intal/intal,1081.html>.

11. Gana Perú [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.andina.com.pe/agencia/noticia-gobierno-gana-peru-buscar-integracion-profunda-america-del-sur-senalan-362705.aspx>.

12. La Asociación Nacional Republicana [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.anr.org.py/paginas.php?cod=54>.

13. Patria Altiva y Soberana [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.alianzapais.com.ec/>.

14. Partido Socialista Unido de Venezuela [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.psuv.org.ve>.

15. Plataforma Electoral Frente para la Victoria 2011 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://especiales.lanacion.com.ar/multimedia/proyectos/11/10/elecciones/presidentes/fpv.pdf>.

16. Reforma a los Estatutos del partido social de Unidad nacional – partido de la U [Electronic resource]. – Mode of access : <http://idbdocs.iadb.org/wsdocs/getdocument.aspx?docnum=35319011>.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2016 р.

M. Zabolotna

FEATURES OF THE FORMATION OF INTEGRATION COURSE IN THE PROGRAMS OF THE «LEFT» POLITICAL PARTIES IN LATIN AMERICA

Process of integration takes place in almost all regions in the world. It also has political, economic and socio-cultural characteristics. The governments of Latin American countries pay big attention to regional integration.

Political party is an intermediate institution between the state and citizens. Modern «left» are significantly different from the «old left» not only because of the ideology. Modern «left» also became the ruling party in the democracy way. But we can't say the same about “old left” (for example, the «left», which formed a government of Allende in Chile in 1970). Earlier, «left» parties have used revolutionary methods of getting power. Nowadays, representatives of the «left» or as they are called the «New left» are elected legitimately.

Despite some ideological differences all the «new left» support regional integration. Representatives of the «new left» understand that Latin America can independently develop and resist pressure from the outside only by the way of consolidating efforts of all countries in the region.

Researching the examples of programs of political parties, we can conclude that the current «left» and the «right» Latin American parties support the development of integration in the region and strengthening international cooperation in all areas. But the main reason of the contradiction between parties is choosing the partner: on the one hand is cooperation with the US, EU and other countries but on the other hand is internal regional cooperation.

The Institute of integration of Latin America and the Caribbean (INTAL) helps to research the main characteristics of development of integration processes in the region. It's a division of the Inter-American Development Bank.

Nowadays, political parties spread democratic values in society. The formed civil society is an important significant of European integration. «Left» parties support European example. «Left» parties in different countries of Latin America try to develop regional cooperation and pay great attention to the development of social sector and democratic values.

Keywords: *Latin America, integration, regionalization, political system, civil society, democracy and the EU.*